Grunnleggende og grei innføring i anestesi

Lars S. Rasmussen, Jacob Steinmetz
Anæstesi
 4. utg. 397 s, tab, ill. København: FADL's Forlag, 2014. Pris DKK 575
 ISBN 978-87-7749-697-4

Kokebøker er en egen sjanger, og begrepet «kjøkkenporno» er brukt om instruksjonsbøker med lekre bilder, ment for dem som ønsker å beherske kjøkkenet like godt som Jamie Oliver. I likhet med litteraturen den har hentet kallenavnet fra, fremstiller ofte kokebøker innen medisin ingredienser, metoder og resultater som få er forunt å oppnå om de forsøker på egen hånd. Nå skal ingen anklage våre to anerkjente danske kolleger for å komme med glanset og ubrukkelig «fagporno». Denne boken er 4. utgave av en jordnær innføringsbok i anestesilogi, ment for leger som begynner i en av våre største spesialiteter, anestesisykepleiere og spesielt interesserte medisinstudenter.

Sammen med ca. 40 danske kolleger tar forfatterne oss gjennom de sentrale delene i faget. Stilen er enkel og likefrem, og selv om det er mange bidragsyttere, er tilnærmingen stort sett identisk. Metodene som beskrives, er forholdsvis lik norsk praksis og byr dermed ikke på problemer for en novise. At boken er skrevet på dansk gjør også at språket heller ikke representerer noen utfordring. Temaene som omhandles, er relevante, og «nye» emner, som ultralyd, er lettfattelig og godt beskrevet på samme måte som «gamle», f.eks. inhalasjonsanestesi.

Noen områder skiller seg likevel fra norske forhold. Hemoglobin oppgis i mmol/l og ikke g/dl som hos oss, og steroider oppgis som førstevalg ved postoperativ kvalme. Jeg savner Verdens helseorganisasjons sjekkliste for trygg kirurgi, og forfatterne kunne spandert et eksempel på algoritme ved vanskelig luftvei, i tillegg til en figur med beskrivelse av kirurgisk krikotyreotomi, selv om dette er beskrevet i teksten.

Layouten er ren og tiltalende, og med mange tabeller, figurer og fargebilder er boken lettlest. De fleste tabellene er i farger, med negativt hvit skrift på farget rasterbakgrunn. Dette ser bra ut, men kontrasten er ikke alltid så god. Personlig ville jeg derfor foretrukket sort på hvit bakgrunn. Mange av figurene kunne dessuten hatt kildereferanser, idet man ikke vet om de bygger på reelle data, er hentet fra andre publikasjoner eller bare er ment som illustrasjoner. Det er få trykkfeil i teksten, selv om Glasgow Coma Scale bokstaveres feilaktig med «Glasgow» flere steder. Litteraturhenvisningene etter hvert kapittel er få, men oppdaterte. Stikkordregisteret er godt, men kunne hatt flere kryssreferanser.

Bøker skal tåle å bli brukt, ikke bare stå i bokhyllen. Derfor er det gledelig med en solid innbundet bok som ikke ender opp som en «lefse» lik mange andre fagbøker som utsettes for lesetrykk.

Prisen er ikke avskrekkende, spesielt når man tenker på at det ikke er uvanlig å måtte ut med en femtilapp for en kopp kaffe. Alt i alt er dette en solid, lettlest og tiltalende innføring som raskt vil gi en grei oversikt.

Guttorm Brattebø

Avdelingsoverlege, Akuttmedisinsk avdeling KSK
 Haukeland universitetssykehus

Mesterverk om ECT til ungdom

Neera Ghaziuddin, Garry Walter, red.
Electroconvulsive therapy in children and adolescents
 290 s, tab, ill. Oxford: Oxford University Press, 2013. Pris GBP 38
 ISBN 978-0-19-993789-9

Dette er den første boken noensinne om elektrokonvulsiv terapi (ECT) hos barn og ungdom. Den er et samarbeidsprodukt av 20 fagpersoner fra seks nasjoner – USA, Australia, Canada, Frankrike, Storbritannia og Israel. Forfatterne er ledende barnepsykiatere, ECT-spesialister, barne- og nevropsykologer, anestesilege, en professor i medisinsk etikk og lovgivning og en professor i psykiatriens historie. De fleste har årelang klinisk erfaring og står for en rekke publikasjoner på feltet.

Boken er ikke et debattinnlegg, men en lærebok hvor man detaljert gjennomgår alle sider ved ECT. Litteraturlisten omfatter vel det som finnes skrevet om ECT for barn og ungdom. Målgruppen er barnepsykiatere og barnepsykologer, men voksenpsykiatere kan også dra stor nytte av denne boken. Forfatternes intensjon er å få frem den store nytten selekterte pasienter kan ha av ECT, som har minst like god effekt hos postpubertal ungdom som hos voksne, og lite bivirkninger. Hovedindikasjonene er som hos voksne, alvorlige affektive og psykotiske tilstander når disse er særlig alvorlige eller resistente for annen behandling. Hos barn før pubertet finnes det minimal erfaring med, og litteratur om, ECT ved slike tilstander. To sjeldne indikasjoner er imidlertid omtalt spesielt, og der ECT til prepubertale barn kan være aktuelt: katatoni ved autisme og selvskading hos personer med psykisk utviklingshemning.

Layouten er tiltalende. Det er 12 kapitler, og forfatterne har samarbeidet godt slik at unødvendige gjentakelser er unngått. Alle kapitlene er utførlige og velskrevne. De er bygd opp pedagogisk ved at hvert kapittel innledes med 6–11 «key points» og avsluttes med 3–9 spørsmål som dekker den foregående teksten og besvares fortløpende. En rekke gode tabeller og kasusvignetter er med. Innledningen er en glimrende historisk gjennomgang av pediatrik ECT med referanse til gammel engelsk, fransk og tysk litteratur som vel få har hørt om, eller har kapasitet til å gå inn i.

ECT er kontroversielt og selvsagt enda mer hos barn enn voksne. Bak dette ligger kunnskapsmangel og stigma som følger med psykisk sykdom og dermed behandlingsformene. Egne kapitler er derfor viet stigma, etikk og samtykkeaspekter ved ECT med referanse til en omfattende litteratur som psykiatrien er lite kjent med. I resten av boken går man systematisk gjennom alle kliniske aspekter ved indikasjoner og gjennomføring av ECT hos unge pasienter.

Denne boken er et mesterverk. Den bør være tilgjengelig for alle som behandler pasienter der ECT kan være aktuelt.

Per Bergsholm

Overlege, Seksjon for akuttpsykiatri
 Oslo universitetssykehus, Ullevål